

Laboratorij za načrtovanje integriranih vezij

Univerza *v Ljubljani*
Fakulteta *za elektrotehniko*

Digitalni Elektronski Sistemi

Model vezja

Računalniški model in realno vezje

Model logičnega negatorja

Načini predstavitve (modeliranja) negatorja:

- ▶ enačba
- ▶ električni simbol
- ▶ pravilnostna tabela

$$y = \text{NOT } (a)$$

značilen simbol:

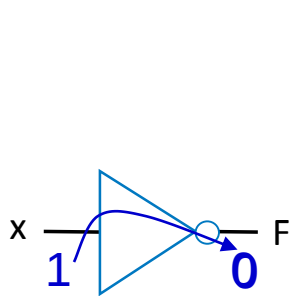

IEEE simbol:

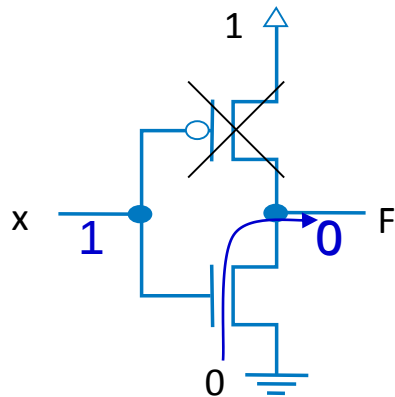

a	y
0	1
1	0

Delovanje negatorja

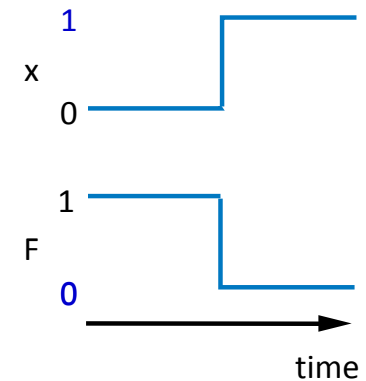
električni
simbol

tranzistorska izvedba
vezja

x	F
0	1
1	0

pravilnostna
tabela

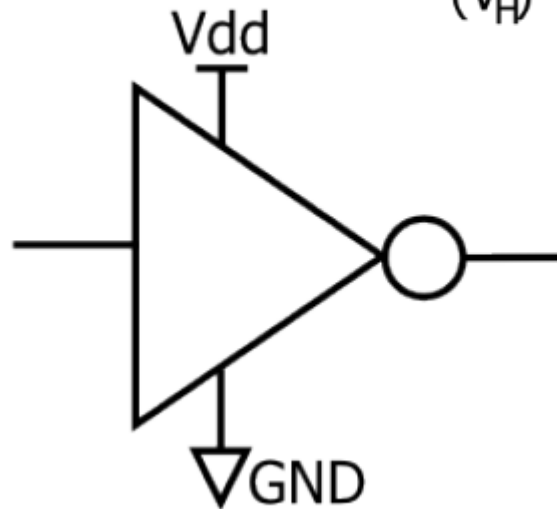
časovni diagram

vrednost vhoda x : 1 povzroči izhod F : 0

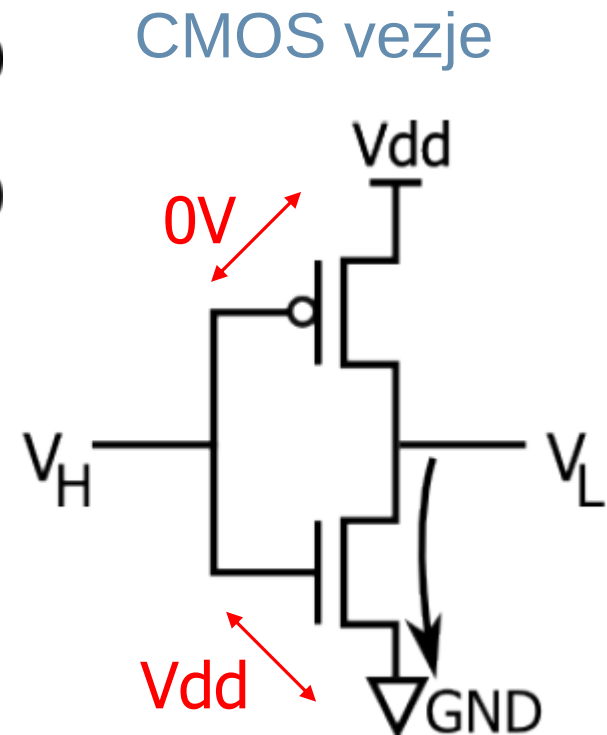

Logični negator: model in realno vezje

- V vezju so namesto 0 in 1 različni potenciali

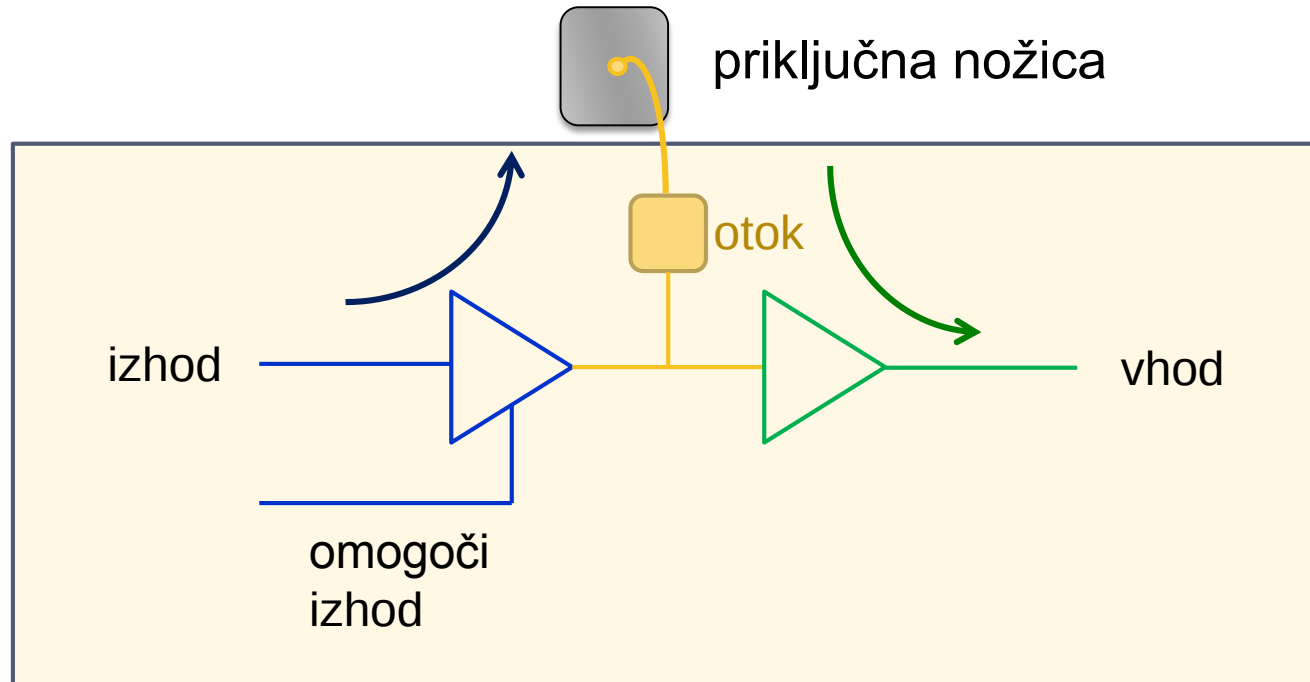

	$U_{IN} [V]$	$U_{OUT} [V]$	
(V_L)	0.0	3.3	(V_H)
	0.5	3.3	
	---	---	
(V_H)	3.0	0.0	(V_L)
	3.3	0.0	

Vhodno-izhodni priključki integriranega vezja

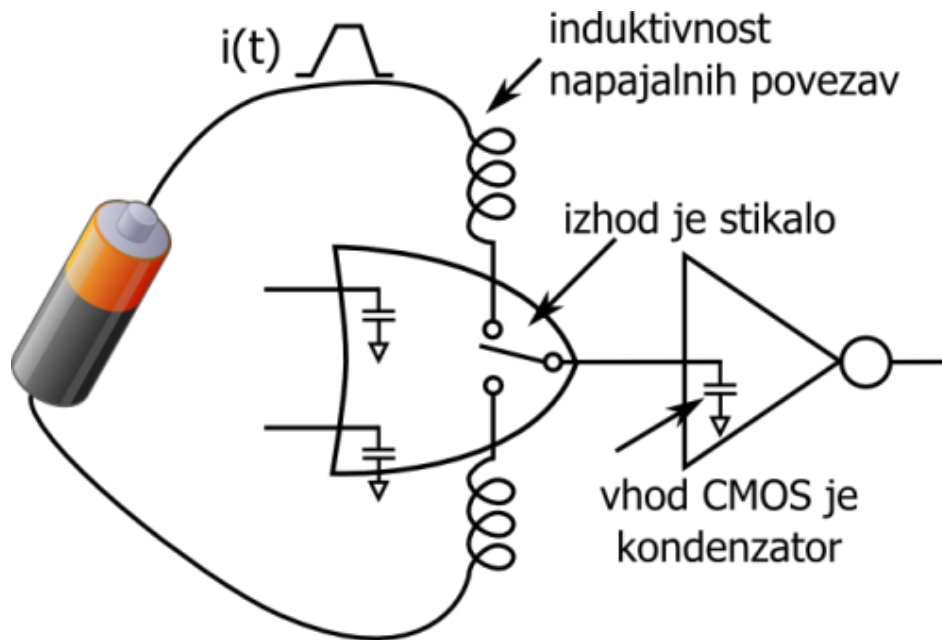
- ▶ vhodni ojačevalnik (buffer)
- ▶ izhodni tri-stanjski ojačevalnik
  - ▶ logični izhod ali izklopljeno stanje (visoka impedanca)

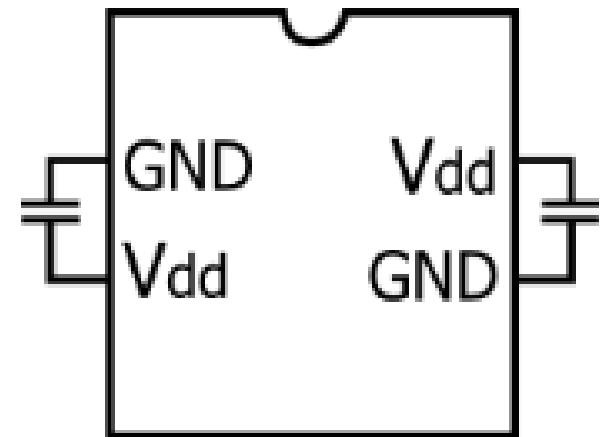
Model vhodnih in izhodnih priključkov

Enostaven model tehnologije CMOS

- ▶ vhod = kondenzator
- ▶ izhod = stikalo

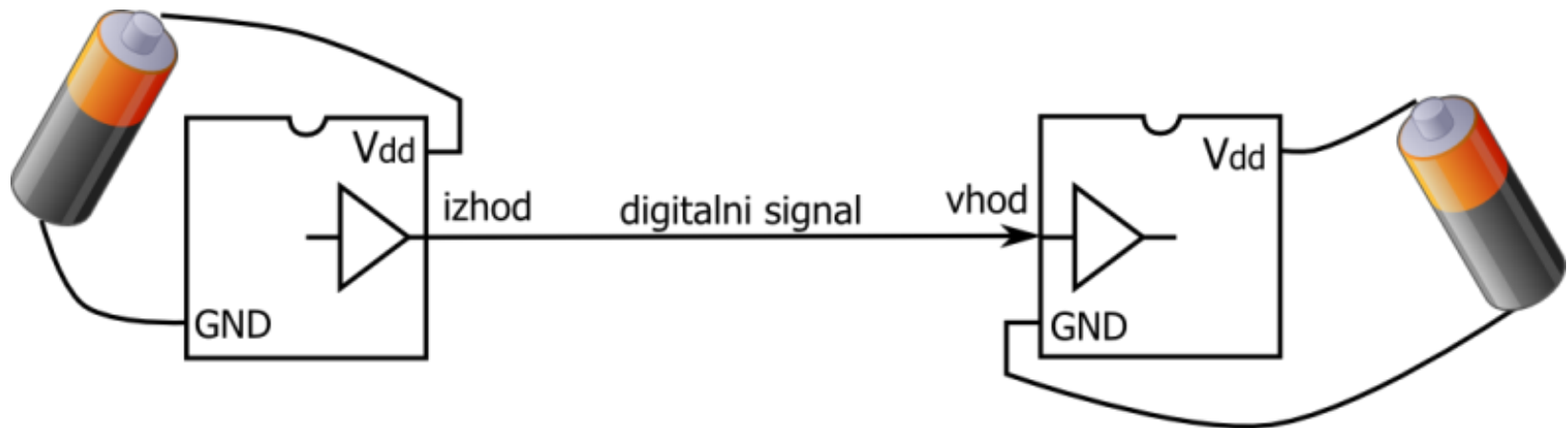

kondenzatorji na
napajal. priključkih

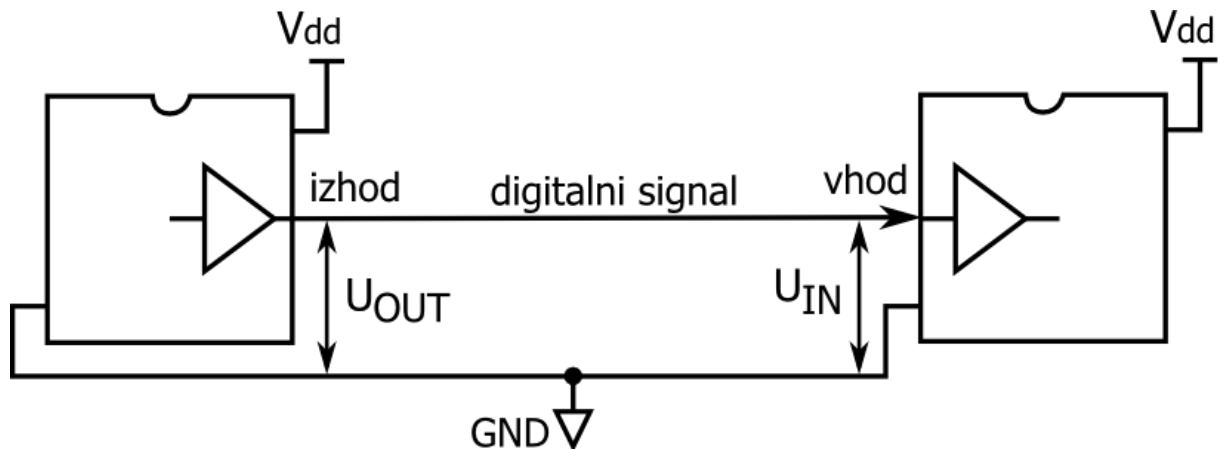
Prenos signalov v digitalnem vezju

Prenos signalov v digitalnem vezju

Območje potencialov: 0 ... Vdd/2 ... Vdd

- Kako interpretiramo signal s potencialom $V_{dd} / 2$?

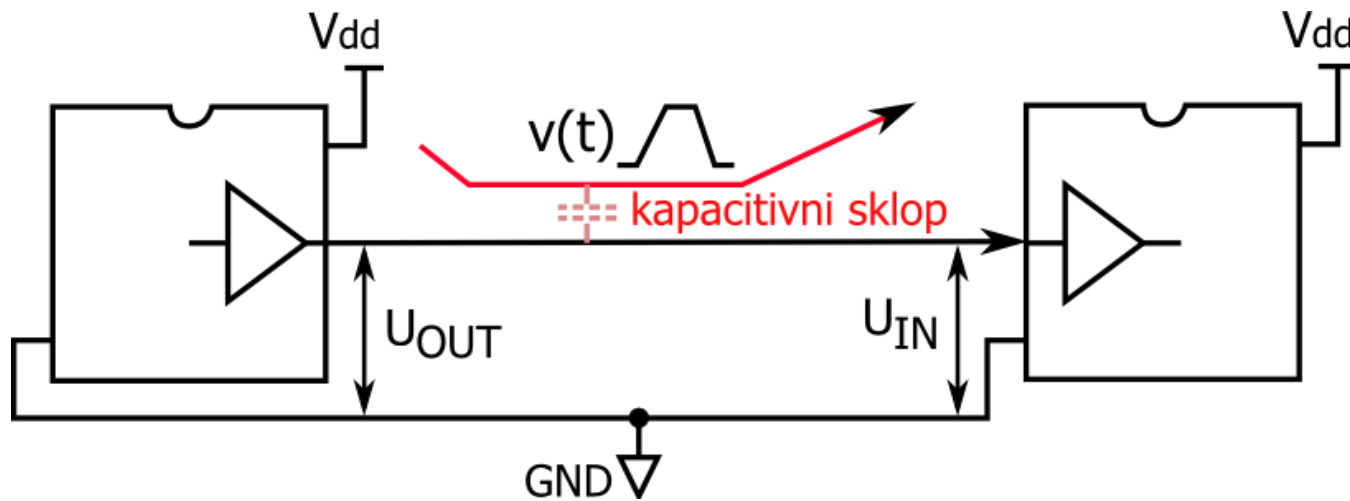
logična 0: $0V \leq V_L \leq 1V$

logična 1: $3V \leq V_H \leq 5V$

Šum na signalnih povezavah

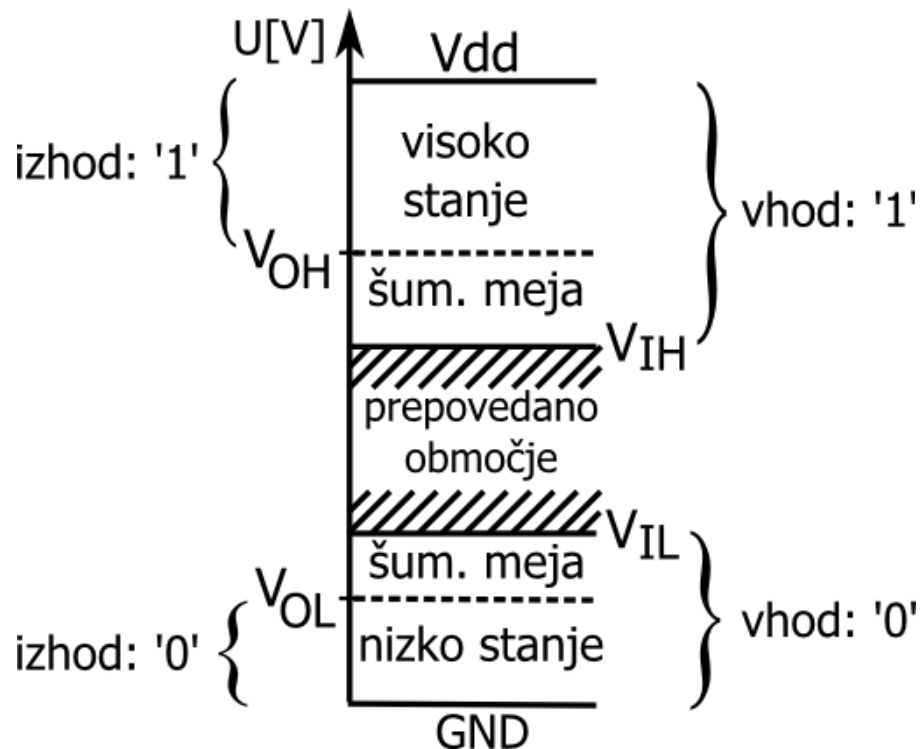

Rešitev: statični red

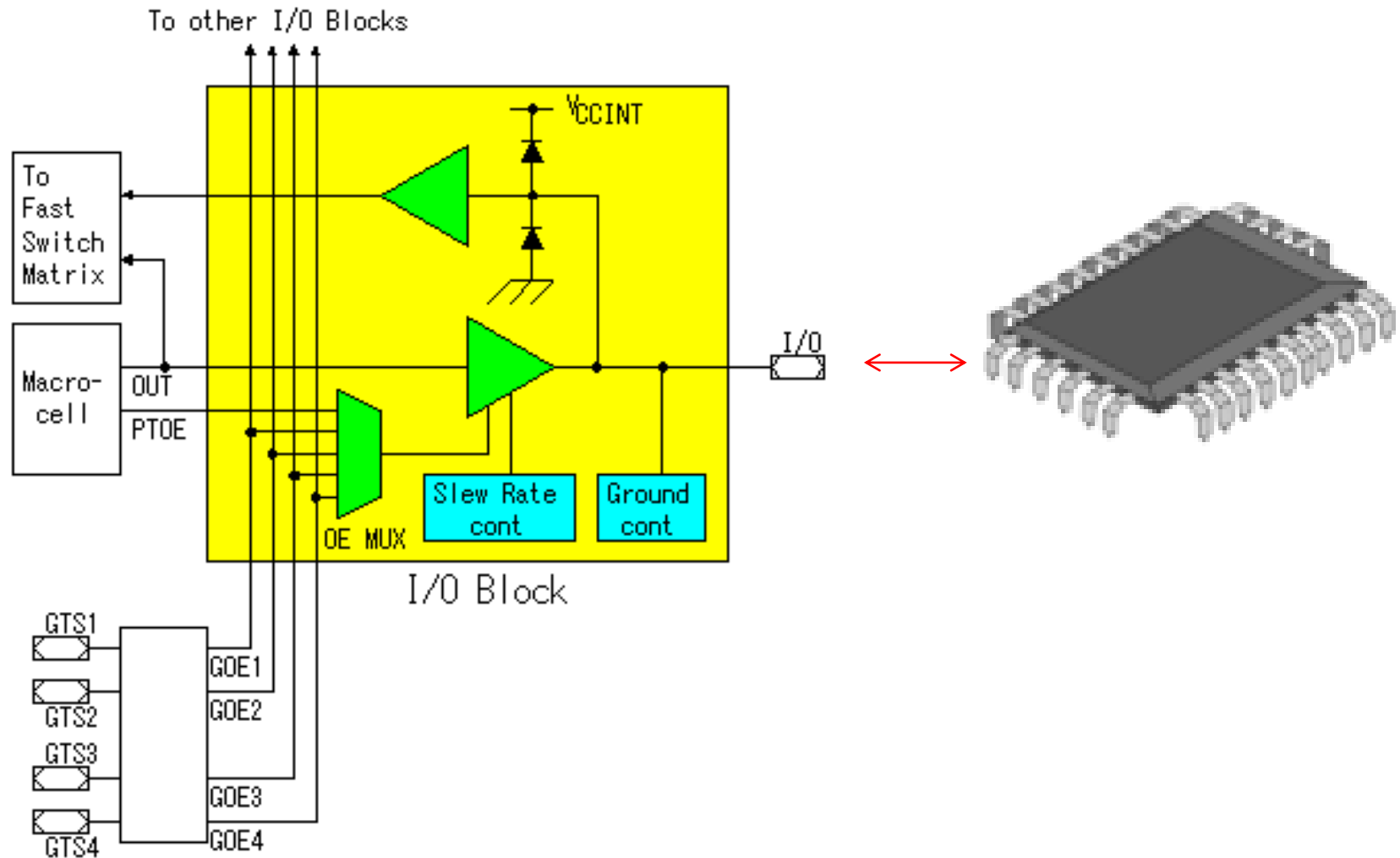
- ▶ logični izhod ima manjše območje kot za vhod

- ▶ Npr. podatki za 5V CMOS:

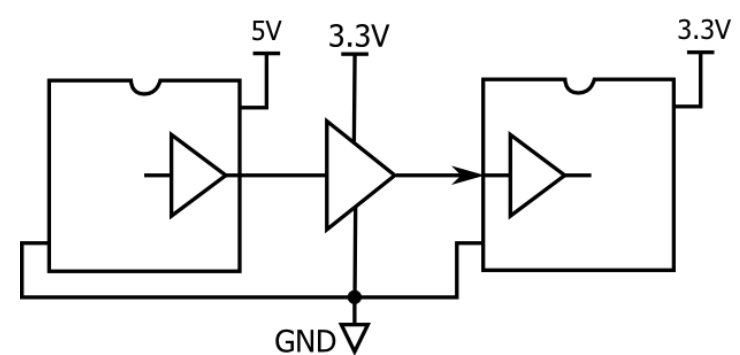
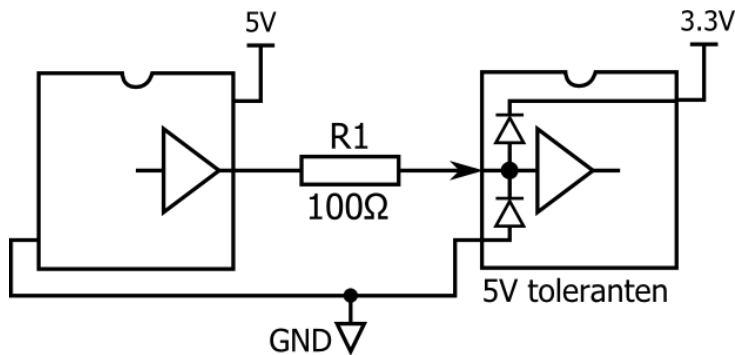
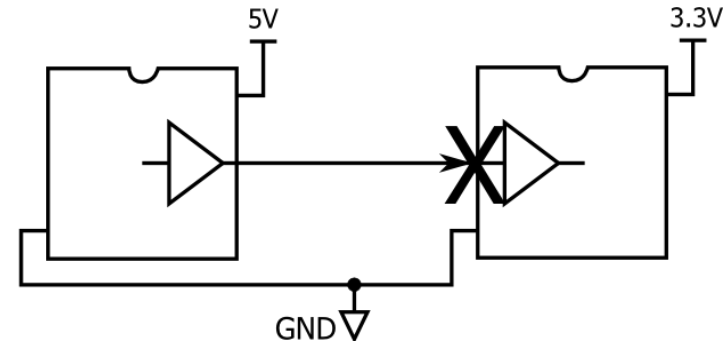
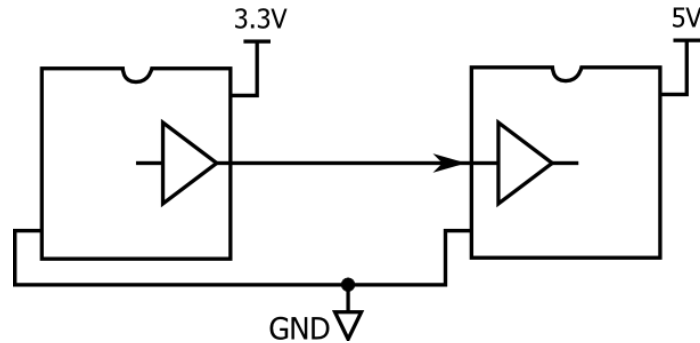
oznaka	pomen	napetost[V]
V_{IH}	vhodni visok nivo	3
V_{IL}	vhodni nizek nivo	1
V_{OH}	izhodni visok nivo	3.1
V_{OL}	izhodni nizek nivo	0.2

Priključki programirljivega vezja

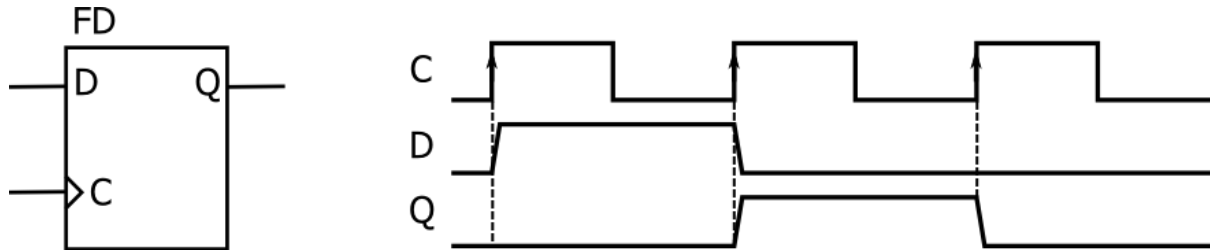

Vezava signalov CMOS (5V) in LVCMOS (3.3V)

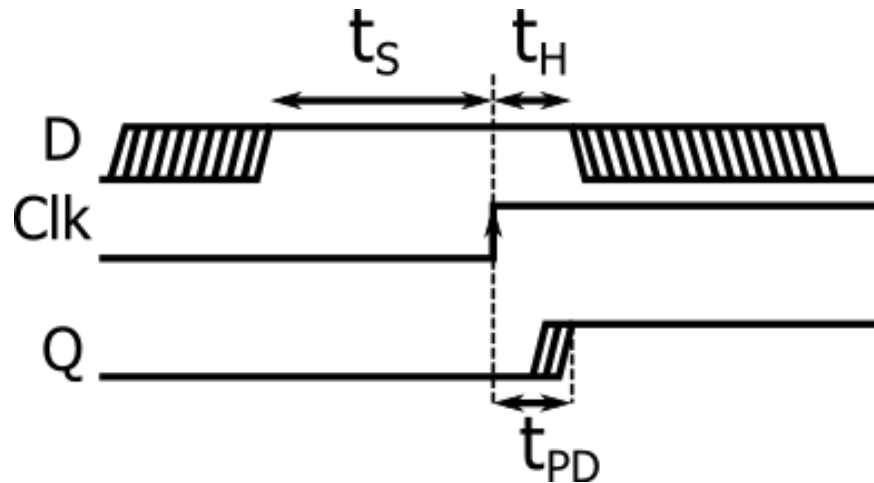
- ▶ Preveriti je potrebno statični red!
  - ▶ iz 3.3V na 5V gre, v obratni smeri pa je potrebna prilagoditev

Realni pomnilni gradniki (flip-flopi)

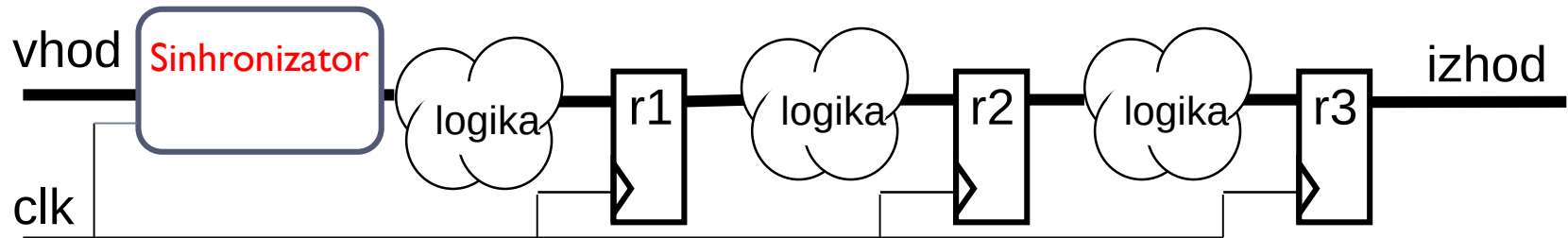

► Realni časovni diagram:

Dinamični red

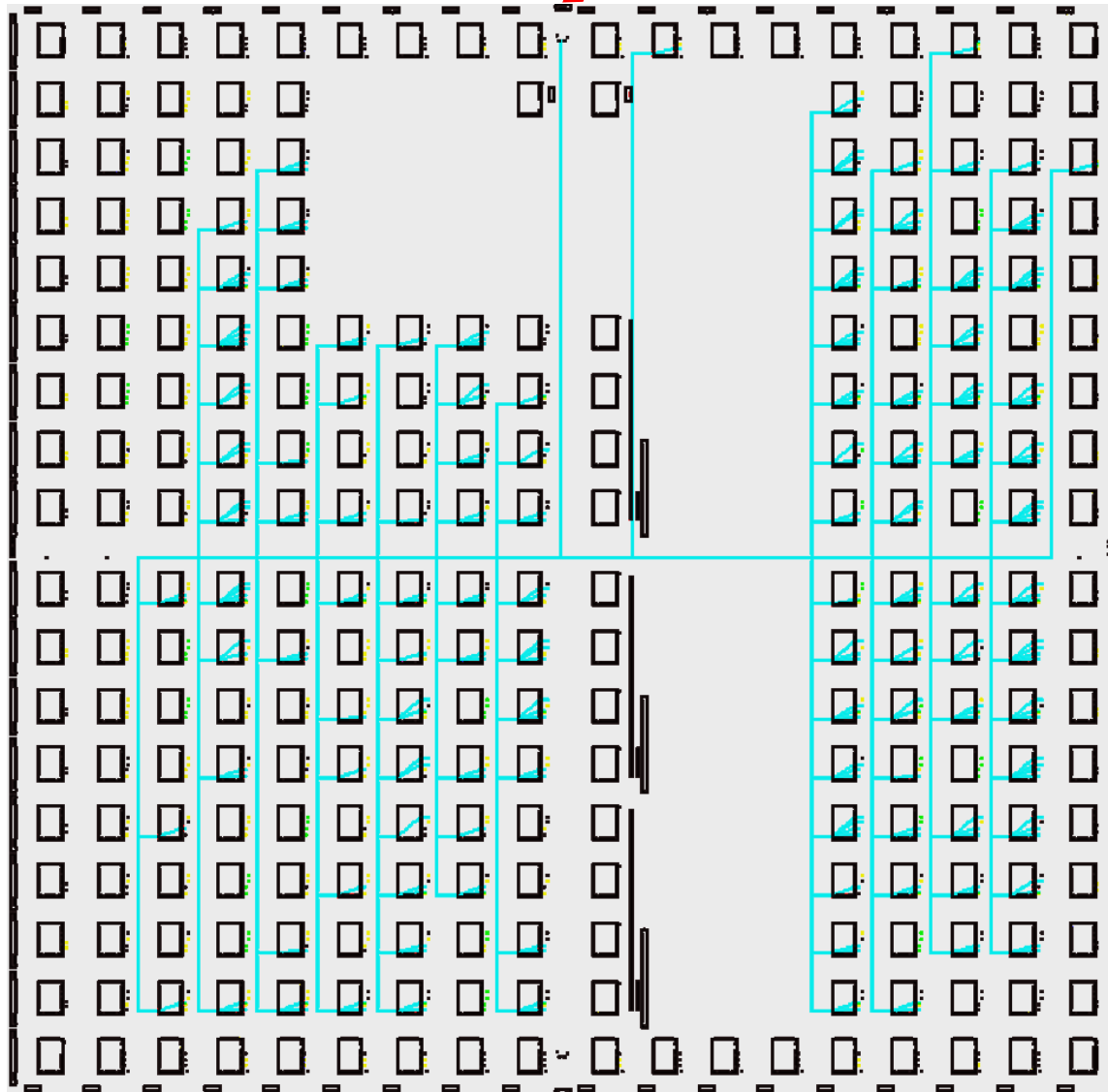
S skrbnim načrtovanjem bo vedno izpolnjen dinamični red

- ▶ ura mora priti do vseh pomnilnih elementov istočasno
- ▶ sinhrono sekvenčno vezje

Na asinhronem vhodu ne moremo upoštevati pravil !

- ▶ vhodi se ne spreminjajo po zakonitostih naše ure in ne moremo zagotavljati dinamičnega reda (t_s in t_H)

vhod clk

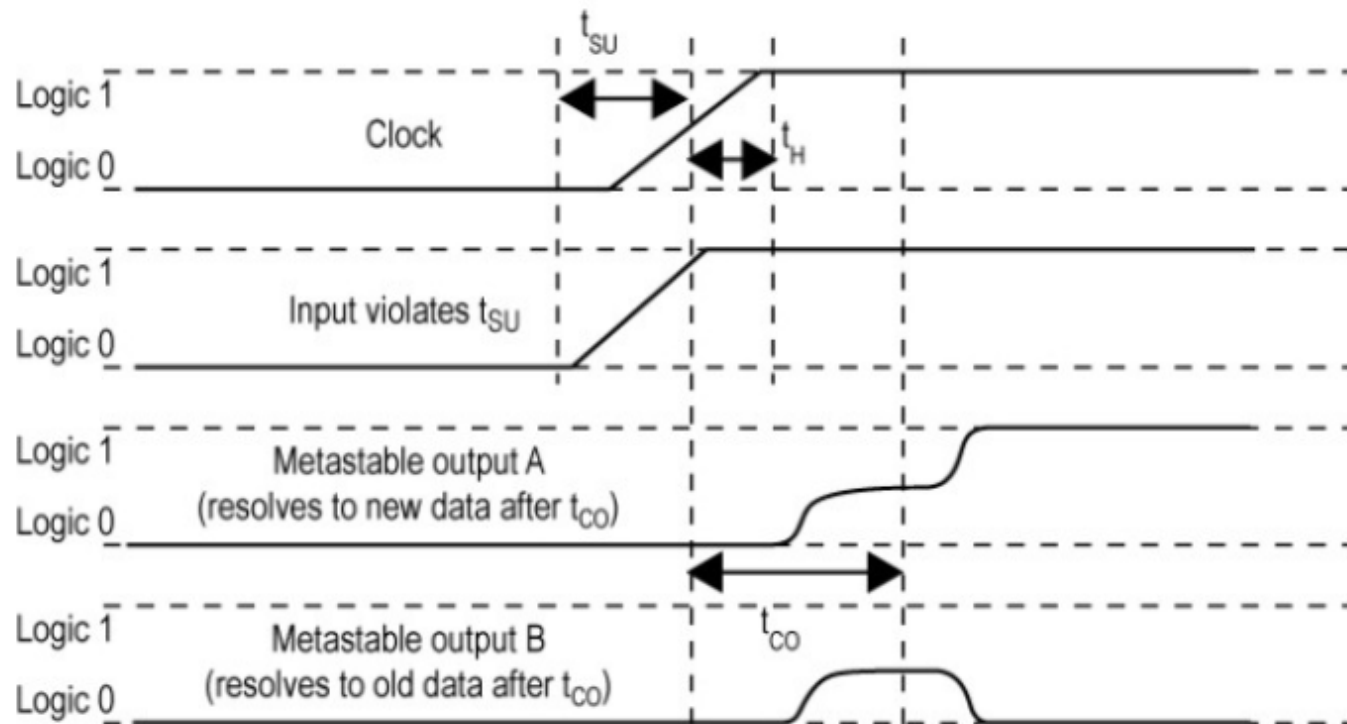
Vezava ure v čipu

Struktura H povezav
zagotavlja enake
zakasnitve do vseh celic

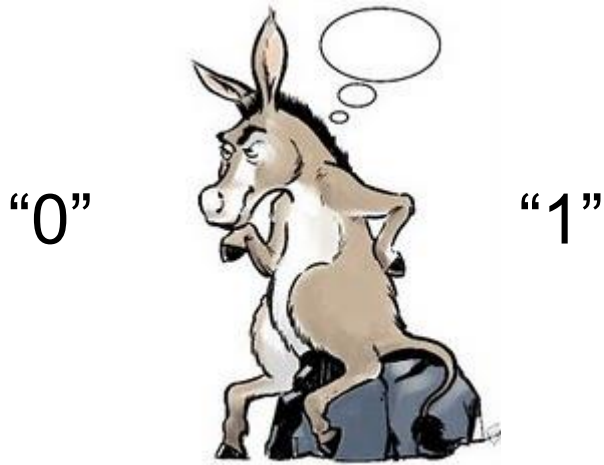
Vezje za sinhronizacijo

Poskus rešitve: uporabimo D flip-flop

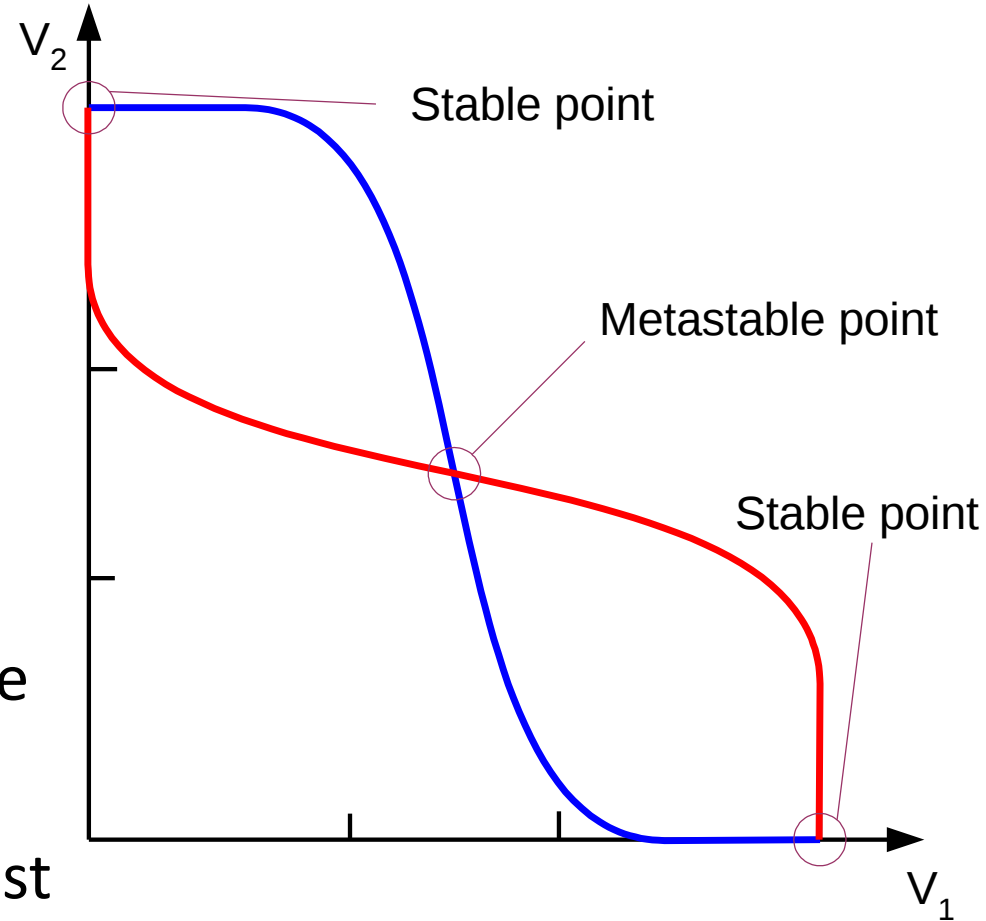
- ▶ obstaja možnost, da gre v metastabilno stanje
- ▶ čez (nedoločen) čas gre izhod v eno ali drugo stabilno stanje

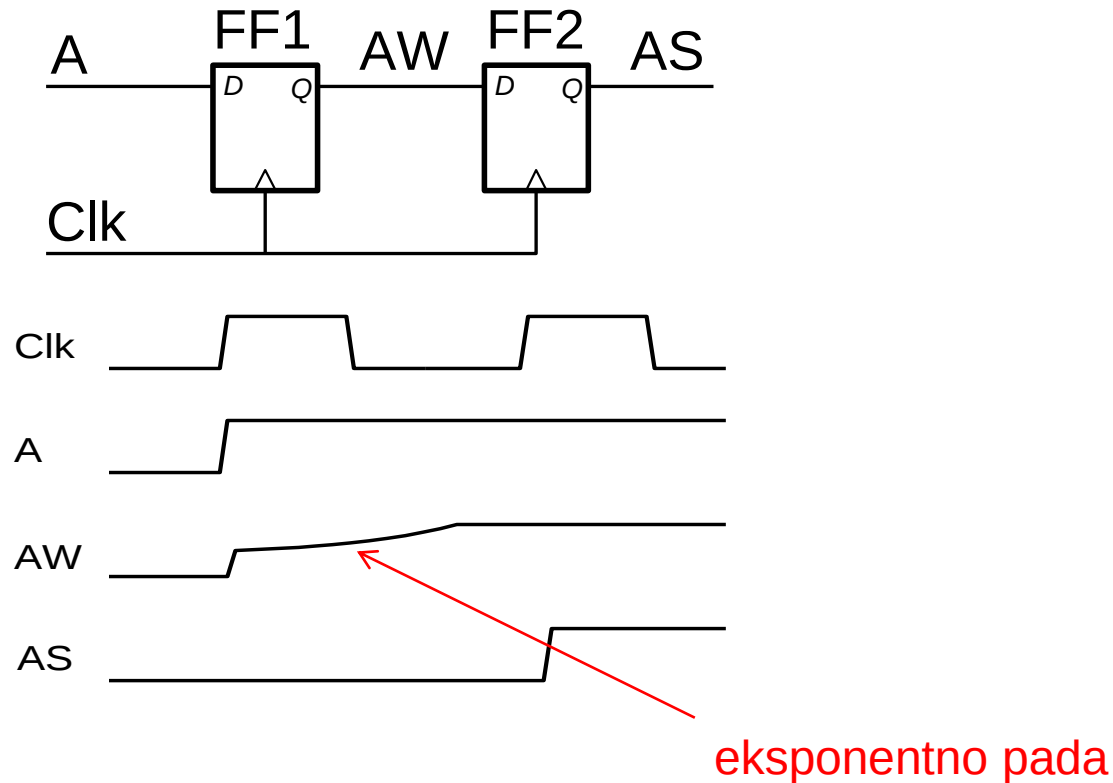
Metastabilno stanje

- ▶ lastnost bistabilnih vezij
- ▶ čez čas gre v stabilno stanje
- ▶ nedoločen čas okrevanja
- ▶ verjetnost za metastabilnost eksponentno pada s časom

Sinhronizacija z več D flip-flopi

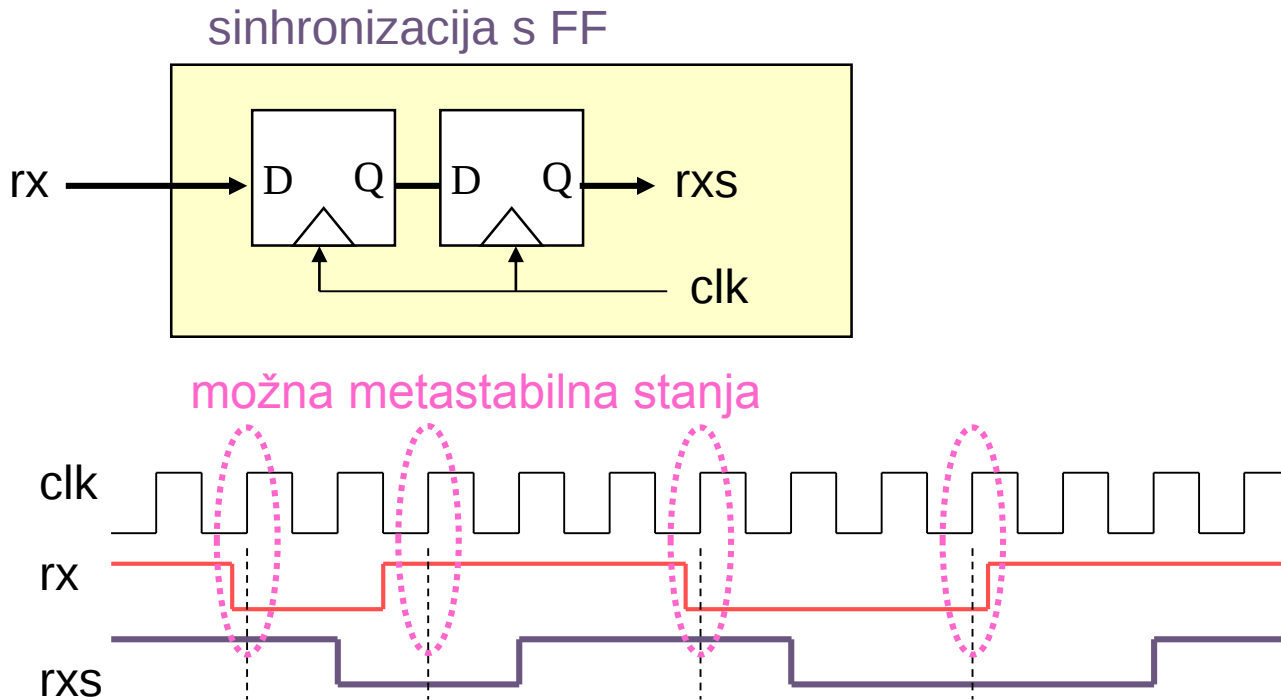

$$P(\text{napake}) = P(\text{metastab stanja}) \times P(\text{ni še stabilno po } t_w)$$

- Zakasnitev signala je cena za sinhronizacijo, ki se ji ne moremo izogniti !

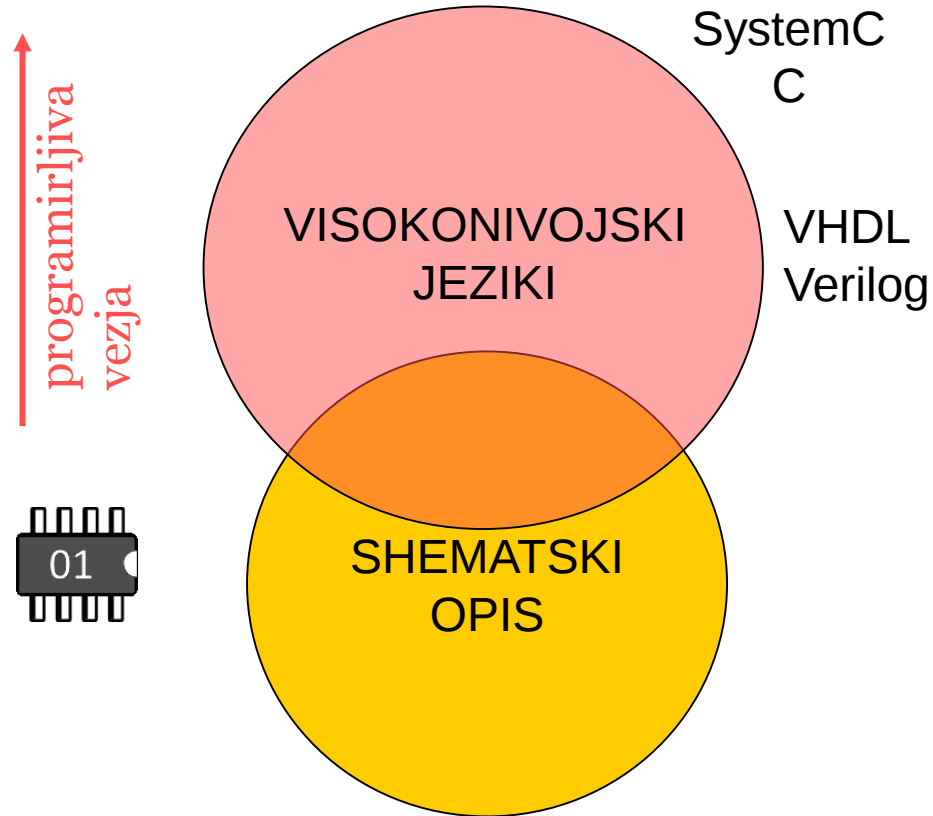
Načrtovanje vmesnikov

- ▶ problem komunikacijskih vmesnikov je **sinhronizacija**
  - ▶ asinhronne signale vzorčimo z višjo frekvenco ure in jih peljemo čez sinhronizacijsko vezje
- ▶ težav z metastabilnostjo ne vidimo na simulaciji !

Ravni (nivoji) modeliranja digitalnih vezij

- ▶ specifikacija
  - ▶ postopkovni (behavioral)
  - ▶ funkcijski (dataflow, RTL)
  - ▶ logični
-
- ▶ transistorska shema
  - ▶ geometrija vezja (layout)
-
- ▶ Standardizirani jeziki (IEEE)
    - ▶ VHDL
    - ▶ Verilog, System Verilog
    - ▶ SystemC

Načrtovanje s programirljivimi vezji

1. Opis vezja in simulacija (Design Entry Utilities)
2. Sinteza logičnega vezja (Synthesize)
3. Prevajanje in tehnološka preslikava
  - določimo lokacije priključkov (User Constraints)
4. Izdelava prog. datotek in nalaganje vezja

Proces za CPLD

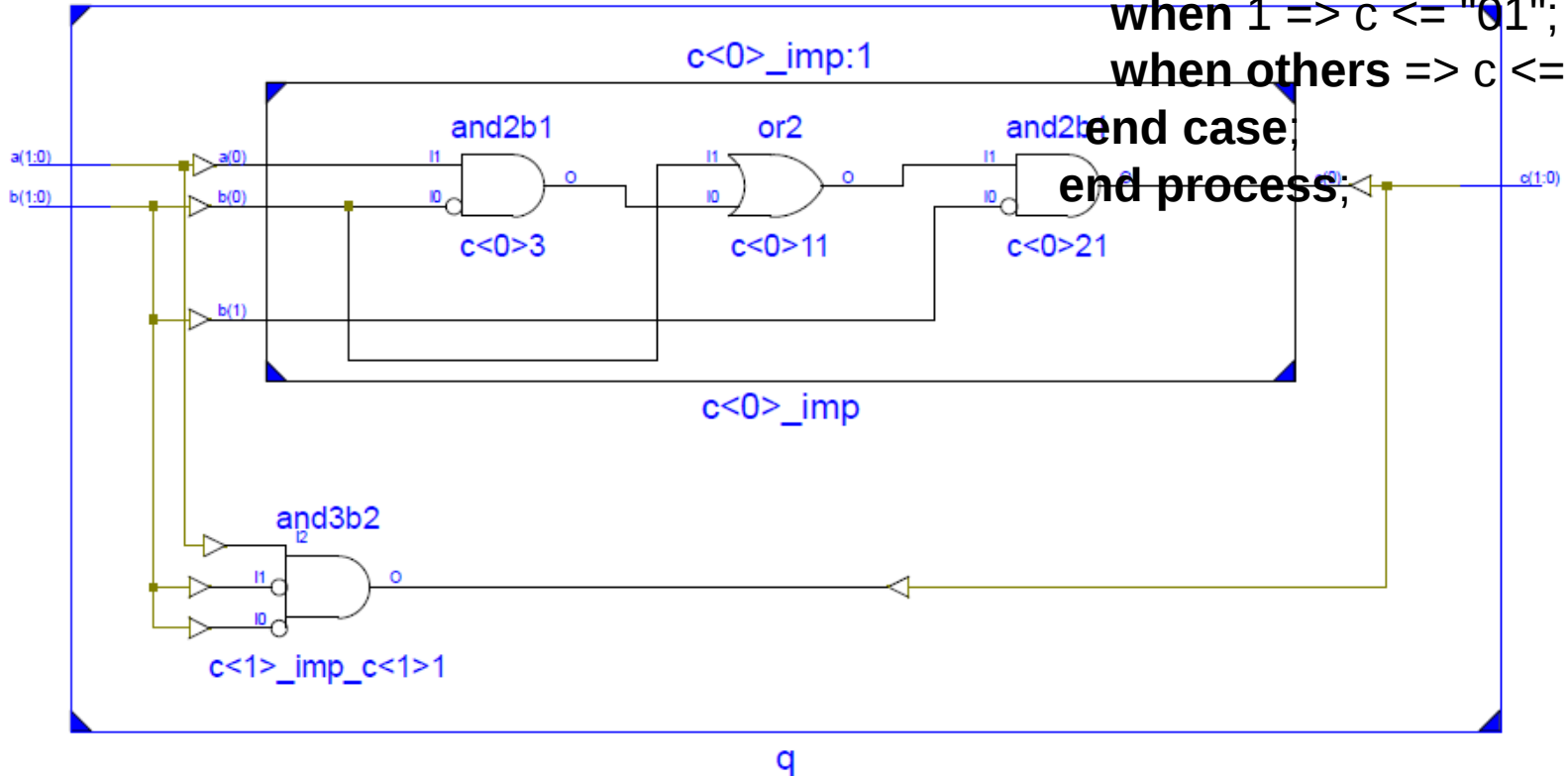

Proces za FPGA

Kaj dela opisano vezje?

always @ (a or b)
case (b)

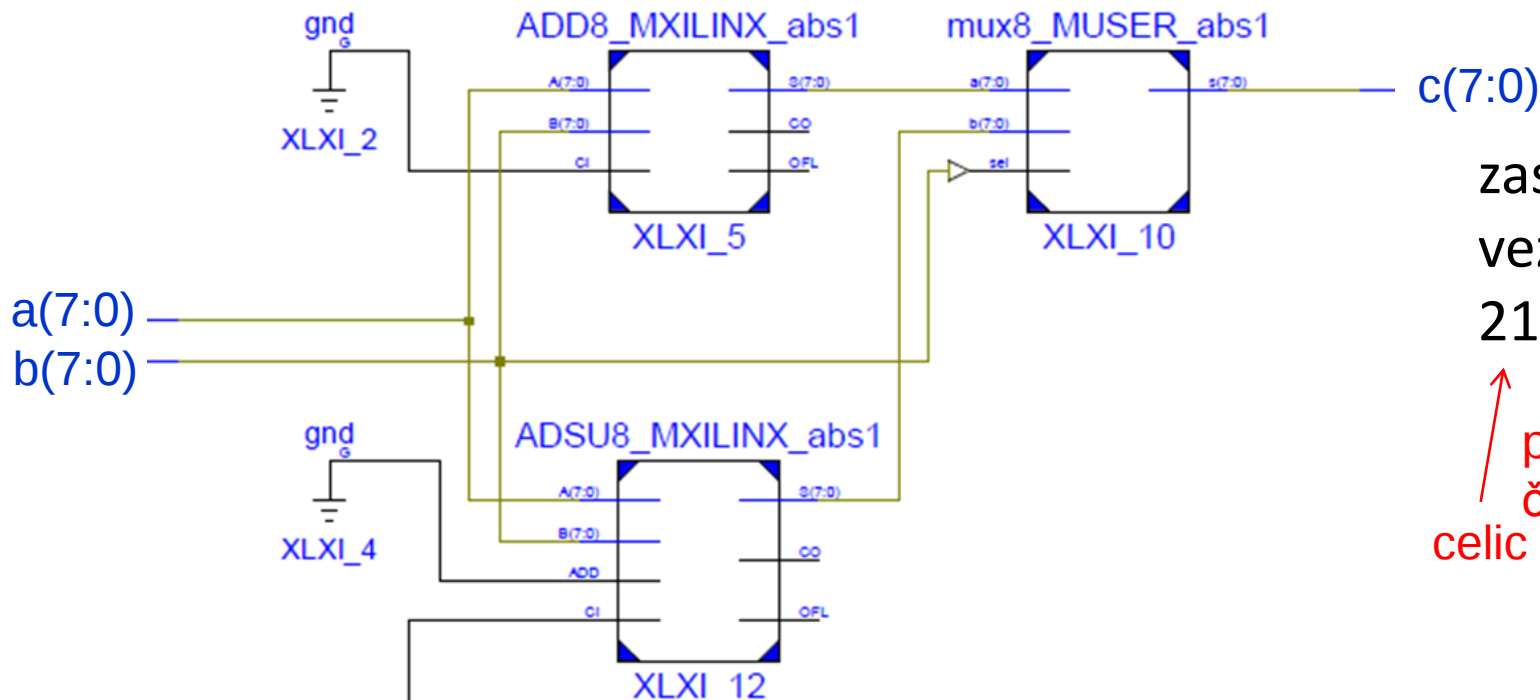
```
process (a, b)
begin
  case b is
    when 0 => c <= a;
    when 1 => c <= "01";
    when others => c <= "00";
  end case;
end process;
```

Sinteza vezja iz opisa v jeziku VHDL

`c <= a+b when b>0 else a-b;`

► Kaj naredi program za sintezo vezja?

- operatorji +, - so kombinacijska vezja: seštevalnik, odštevalnik
- izbirni stavek when ... else je izbiralnik

zasedenost
vezja CPLD

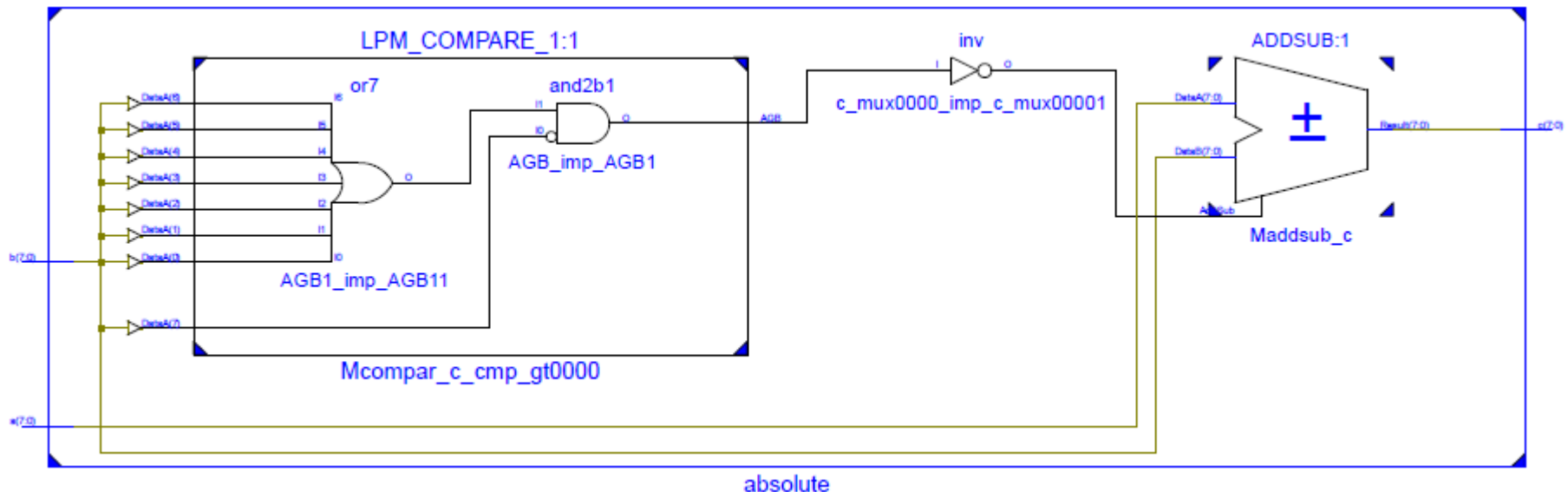
21 / 63 / 0

celic   produkt.
                 členov
                 flip-flopov

Postopek sinteze vključuje optimizacijo

$c \leq a+b$ **when** $b > 0$ **else** $a-b$;

- ▶ primerjalnik (or7, and2) in ADDSUB blok
- ▶ zasedenost 19 / 55 / 0

▶ Drug zapis: $c \leq a+b$ **when** $b \geq 0$ **else** $a-b$;

- ▶ zasedenost 17 / 53 / 0

Načrtovanje na nivoju registrov

- ▶ **RTL**: delitev na krmilni in podatkovni del
- ▶ določitev zaporedja operacij (avtomat)
- ▶ opis gradnikov na podatkovni poti

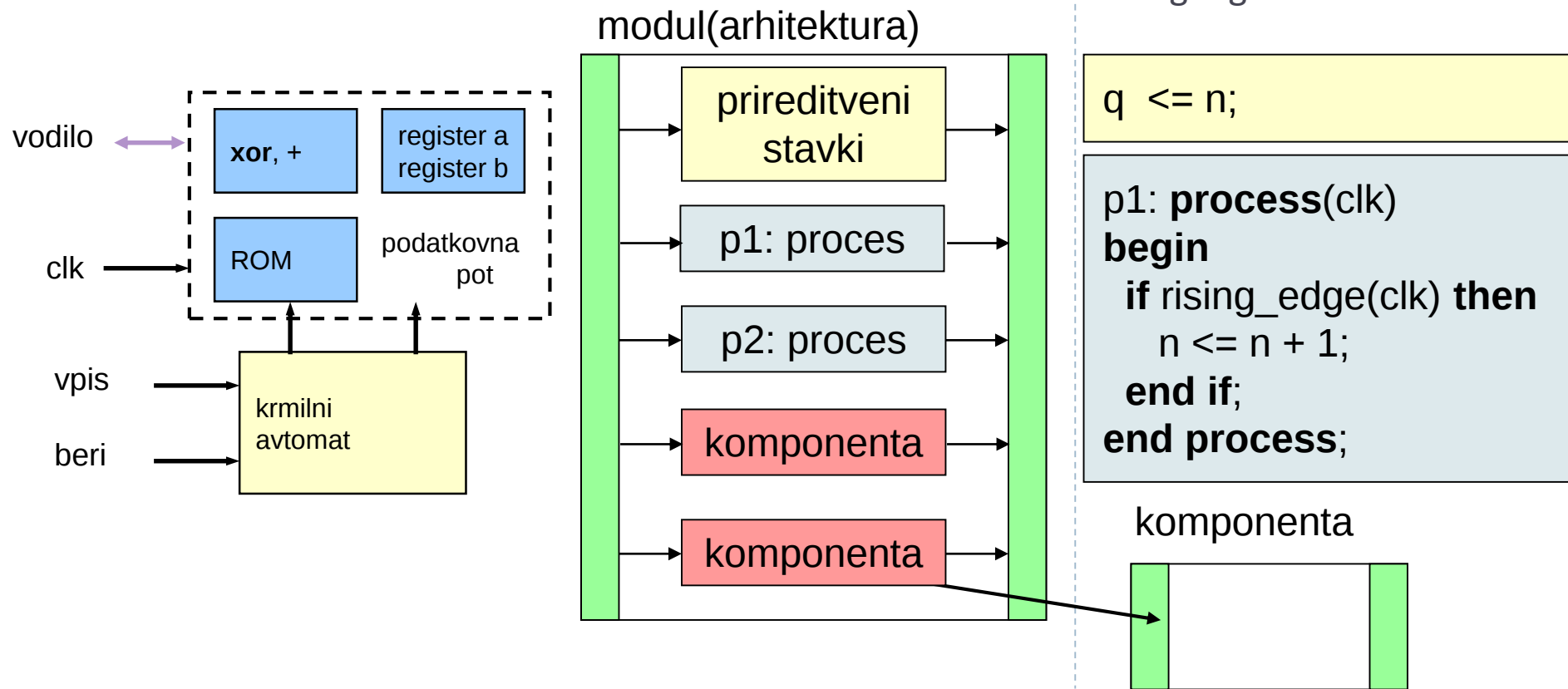
VHDL

Very high-speed IC

Hardware

Description

Language

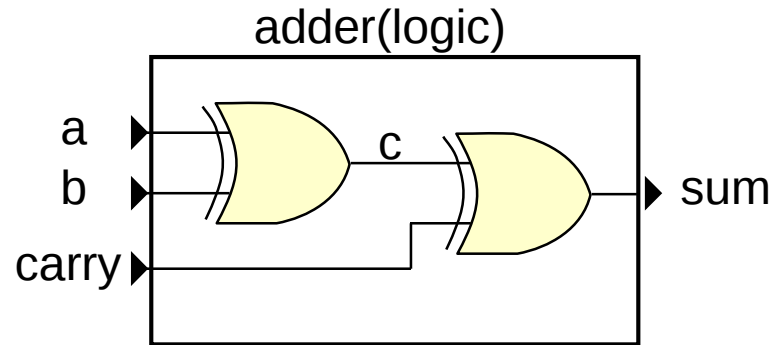

Funkcijski opis vezja v jeziku VHDL

- ▶ stavki opisujejo gradnike vezja
  - ▶ stavki za opis vezja se izvajajo paralelno
  - ▶ vrstni red stavkov ni pomemben (sočasni stavki)

```
entity adder is  
  port ( a, b : in std_logic;  
         carry : in std_logic;  
         sum : out std_logic);  
end adder;
```

```
architecture logic of adder is  
  signal c : std_logic;  
begin  
    sum <= c xor carry;  
    c <= a xor b;  
end one;
```


dekларacija notranjega signala

Postopkovni opis vezja v jeziku VHDL

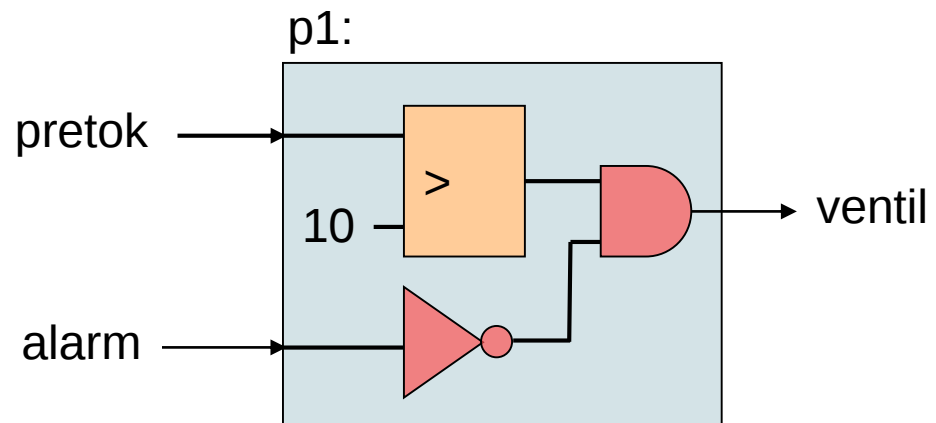
- ▶ v procesu opišemo delovanje vezja
  - ▶ zgradbo vezja določi program za sintezo vezij
  - ▶ vrstni red stavkov je pomemben (sekvenčni stavki)

arhitektura

p1: process

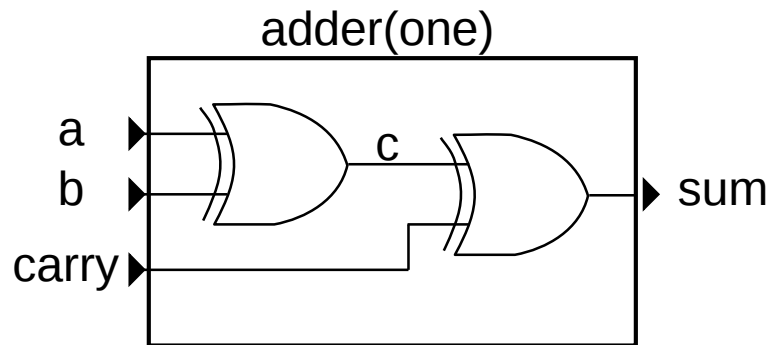
```
ventil <= '0';  
if pretok > 10 then  
    ventil <= '1';  
end if;  
if alarm = '1' then  
    ventil <= '0';  
end if;
```

end process;

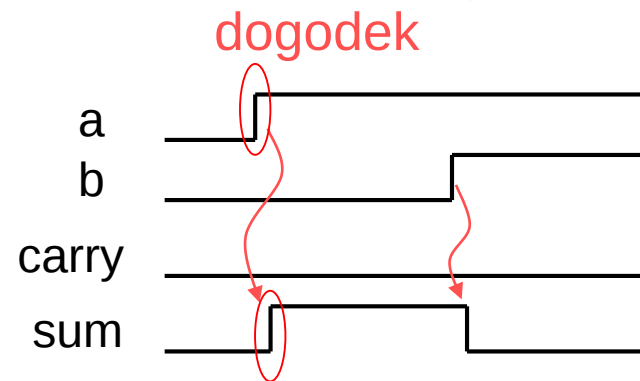

Obravnava VHDL modelov vezij

```
architecture logic of adder is  
  signal c : std_logic;  
begin  
  sum <= c xor carry;  
  c <= a xor b;  
end one;
```

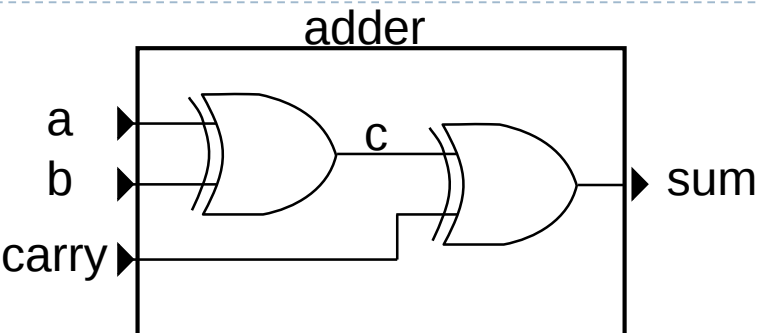

Sintetizirano vezje

Graf simulacije (waveform)

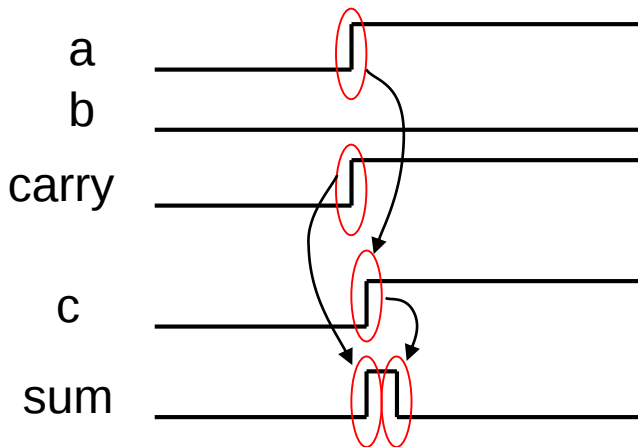
Potek simulacije

seznam dogodkov:

a: 0, 1 (T)   carry: 0, 1 (T)

dogodek

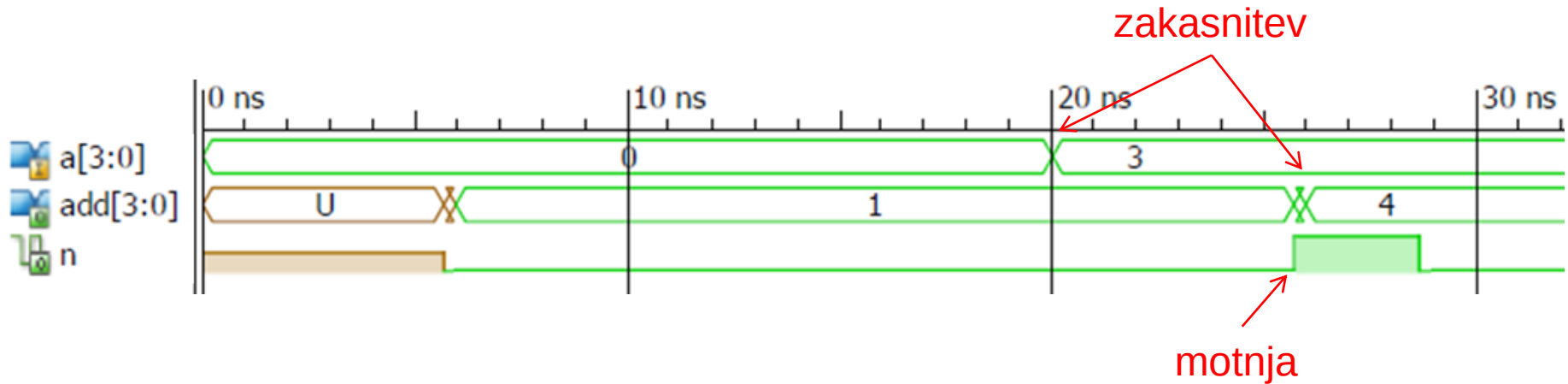

korak	čas	a	b	carry	sum	c
seznam	0	0, 1(T)	0	0, 1(T)	0	0
izvrši	T	1	0	1	0	0
izračunaj	T	1	0	1	$1(T+\Delta)$	$1(T+\Delta)$
izvrši	$T+\Delta$	1	0	1	1	1
izračunaj	$T+\Delta$	1	0	1	$0(T+2\Delta)$	1
izvrši	$T+2\Delta$	1	0	1	0	1

Lastnosti realnih kombinacijskih vezij

Primer: seštevalnik in primerjalnik

```
add <= a + 1;  
n <= '1' when add=0 else '0';
```


Povzetek

- ▶ Opiši model priključkov digitalnega vezja v izvedbi CMOS.
  - ▶ Zakaj potrebujemo kondenzatorje ?
  - ▶ Kako delujejo dvosmerni priključki ?
- ▶ Razloži prenos logičnih vrednosti med digitalnima vezjema.
  - ▶ Kaj določa statični red?
- ▶ Pojasni razlike med logičnim modelom in realnim vezjem.
  - ▶ Opiši delovanje realnih gradnikov.
  - ▶ Kaj je potrebno zagotoviti za zanesljivo delovanje flip-flopa?
- ▶ Razloži ravni (nivoje) modeliranja digitalnih vezij.
  - ▶ Kaj je VHDL in katere ravni obsega?